

ОЦІНКА СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

І.О. Шарко, аспірант*

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Викладено результати оцінки розмірів, структури та ефективності використання ресурсного потенціалу сільгосп підприємств Харківської області.

Постановка проблеми. Вимірювання ефективності використання ресурсного потенціалу підприємств є непростим завданням. Це пов'язано зі складною його структурою та внутрішніми взаємозв'язками, що вимагає всебічної характеристики результатів господарювання і не може базуватися на одному чи кількох

---

* Науковий керівник О.І. Гуторов, к. е. н., професор

показниках. З іншого боку, сукупний ресурсний потенціал (СРП) сам певною мірою може слугувати для комплексної оцінки ефективності сільськогосподарського виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми оцінки потенціалу підприємств останнім часом приділяється підвищена увага, про що свідчить ряд публікацій і дисертаційних досліджень, проте цілий комплекс питань залишається відкритим [2, 3]. Так, дискусійними є методичні підходи до оцінки ресурсного потенціалу та ефективності його використання. Крім того, реалізація методичного інструментарію має обмежене практичне застосування.

Мета дослідження. З огляду на викладене вище, нами ставиться завдання проаналізувати стан і рівень використання ресурсного потенціалу сільгоспідприємств Харківської області в динаміці, апробувавши уточнену методику оцінки СРП та ефективності його використання, викладену в [1, С. 22, 38].

Виклад основного матеріалу. За період 2004-2008 рр. розмір СРП сільгоспідприємств Харківської області скоротився на 18,1%. Це відбулося переважно за рахунок скорочення чисельності працівників і площ сільгоспугідь у користуванні сільгоспідприємств. У структурі СРП у середньому за аналізований період 44% припадало на земельні ресурси, 39,6% – на трудові ресурси і 16,4% – на капітал. Підприємства різних виробничих напрямів мають свою специфіку структури ресурсного потенціалу. У цілому за аналізований період у структурі СРП сільгоспідприємств Харківської області відбулися зрушення в бік зростання питомої ваги фондового і земельного потенціалів та скорочення трудового потенціалу.

Оцінка ефективності використання СРП сільгоспідприємств може бути адекватною і доцільною лише за умови застосування системи показників, а також у порівнянні з іншими підприємствами, що мають аналогічний напрям діяльності, а відповідно, і склад, і спосіб використання СРП. Здійснивши таку оцінку, ми з'ясували, що протягом 2004-2008 рр. рівень ефективності використання ресурсного потенціалу сільгоспідприємств Харківської області в цілому підвищився (зростання спостерігалось по 20-ти показниках з 32-х), а міра його реалізації зросла на 0,5 п.п. за валовою продукцією сільського господарства і на 7,9 п.п. за виручкою від реалізації усієї продукції.

Факторами підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу є якісний склад ресурсів. Аналіз масових даних сільгоспідприємств за 2007 і 2008 рр. щодо залежності продуктивності основних засобів виробництва від рівня їх зношеності та питомої ваги активної частини в них засвідчив існування значного резерву підвищення ефективності саме за рахунок зазначених факторів.

Встановлено, що максимальний приріст віддачі праці припадає на групи підприємств з максимальною фондоозброєністю; аналогічний вплив на продуктивність праці має збільшення рівня оплати праці.

Прибутковість ресурсного потенціалу залежить від частки підприємства на ринку. Дослідження ринку молока довело, що підвищення вагомості підприємства на ринку на 1% у 2008 р. супроводжувалося зростанням прибутку в сумі 619,46 тис. грн.

Внутрішніми керованими факторами підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу сільгосп підприємств є оптимізація складу та розмірів їх виробничих ресурсів. За допомогою статистичних групувань підприємств у розрізі галузевих підгруп нами встановлено інтервали найбільш оптимальних розмірів їх ресурсного потенціалу. Водночас, ці величини можна розглядати лише як тенденції, оскільки групи не мають (і не можуть мати) абсолютної однорідності за досліджуваними показниками.

Висновки. Аналіз ресурсного потенціалу сільгосп підприємств Харківської області засвідчив як кількісні, так і якісні зміни його стану та ефективності використання.

Список використаних джерел

1. Гуторов О. І. Сутність, оцінка та ефективність використання аграрного ресурсного потенціалу: теоретичні аспекти: лекція / О. І. Гуторов, І.О. Шарко / ХНАУ. – Харків, 2009. – 48 с.
2. Россоха В.В. Формування і розвиток виробничого потенціалу аграрних підприємств: монографія / В.В. Россоха. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2009 – 443 с.
3. Ульяновченко О.В. Ресурсний потенціал аграрного сектора економіки України: управлінський аспект / О.В. Ульяновченко. – Суми: Довкілля, 2009. – 383 с.